

SUMAR — SOMMAIRE — INHALT — CONTENTS

STUDII ȘI ARTICOLE

RAPILA IACOB președinte al Comitetului de Cultură și Educație So- cialistă al județului Hunedoara	— Cuvînt înainte	9
FLORIN DRAȘOVEANU,	— Așezarea neolitică de la Hunedoara „Dealul Sinpetru” Die neolitische Siedlung von Hunedoara „Dealul Sinpetru”	11 17
GHEORGHE LAZAROVICI,	— Tipuri de locuințe în așezarea neolitică de la Parța	18
ZOIA KALMAR,	Einige Wohnungstypen aus der neolitischen Siedlung von Parța	32
ZOIA KALMAR, HRISTACHE TATU,	— Contribuții la cunoașterea unui grup cultural din epoca bronzului din Banat, răspîdit și în sud-vestul Transilvaniei (I) . . . . . Beiträge zur Bekanntmachung einer kulturellen Gruppe aus der Bronzezeit des Banats die auch im Südwesten Siebenbürgens verbreitet war	35 44
IOAN ANDRÎTOIU,	— Contribuții la cunoașterea culturii Wietenberg în sud-vestul Transilvaniei (I) . . . . . Contributions à la connaissance de la culture Wieten- berg dans le sudouest de la Transylvanie (I)	45 63
VALENTIN VASILIEV,	— Probleme ale cronologiei Hallstattului pe teritoriul României (II) . . . . . Quelques problèmes concernant la chronologie du première âge du fer dans la Roumanie (II)	64 80
GELU FLOREA,	— Considerații privind unele aspecte ale locuitorii dacice în Munții Orăștiei . . . . . Considerations on the Dacian dwellings in the Orăștie Mountains	81 92
IOAN GLODARIU,	— Din nou despre „Decebalus per Scorilo” . . . . . De nouveau sur „Decebalus per Scorilo”	93 97
LUCIA MARINESCU,	— Considerații asupra artei dacice . . . . . Aperçus sur l'art des geto-daces	98 105
SEVER DUMITRAȘCU,	— Regele Pieporus și acțiunea costobocă din sec. II e. n. Un istoric al problemei . . . . . Le roi Pieporus et l'action costoboque au II ^e s.n.e. Un historique du problème	105 110
VASILE MOGA,	— Amfiteatre și lupte de gladiatori în Dacia romană Amphithéâtres et luttes des gladiateurs en Dacie romaine	111 115

RADU ARDEVAN,	— Veterani și decurioni municipali în Dacia romană Vétérans et décurions municipaux dans la Dacie romaine.	117 126
RADU ARDEVAN,	— Aediles și quaestores la Ulpia Traiana Sarmizegetusa Aediles und Quaestores in Ulpia Traiana Sarmizegetusa	127 132
ION T. LIPOVAN,	— Un praepositus auariorum la Ampelum . . . . . Ein Praepositus auariarum in Ampelum	133 138
SORIN COCIȘ, ADRIANA RUSU,	— Fibule romane din colecțiile Muzeului Județean Deva (II) . . . . . Fibules romaines des collections du Musée d'histoire Deva (II)	139 147
CONSTANTIN POP,	— Cultul Dianei la Ulpia Traiana Sarmizegetusa Le culte de Diane à Ulpia Traiana Sarmizegetusa	148 150
OVIDIU POPESCU,	— Politica voievozilor români de la sud de Carpați de apărare împotriva penetrației feudalității maghiare și a catolicismului . . . . . The Romanian rulers, south of the Carpathians, of defence against the penetration of the Hungarian feudalism and of catholicism	151 159
CONSTANTIN TÂNĂSESCU,	— Din trecutul municipiului Deva. De la prima ates- tare documentară până în secolul al XVI-lea . . . . . Aus der Vergangenheit der Stadt Deva. Von der ersten urkundlichen Erwähnung bis Ende des XVI-en Jahrhunderts	160 169
LIGIA BOLDEA,	— Cîteva considerații privitoare la familia nobilă de Măciș (sec. XVI—XVII) . . . . . Einige Kousiderationen über die Măciș Edlenfamilie (15—16 Jahrhunderten)	171 177
ADRIAN ANDREI RUSU,	— Miscellanea hatzegiana. (Informații și reinterpretări privitoare la istoria Țării Hațegului în evul mediu) (I) Miscellanea hatzegiana. Notes et reinterpré- tations concernant l'histoire du Pays de Hațeg au Moyen Âge. (I)	178 189
IOAN DRĂGAN,	— Gheorghe More de Ciula, banul Severinului și al Belgradului (?—1507) . . . . . Gheorghe More de Ciula, le Ban de Severin et de Belgrad (?—1507)	199 205
IOACHIM LAZĂR,	— Aspecte privind cultivarea viței de vie în județul Hunedoara (sec. XVI—XIX) . . . . . Aspects en ce qui concerne la vigne dans le dépar- tement de Hunedoara (les XVI-ème — XIX-ème siècles)	206 220
GHEORGHE PETROV,	— Despre pribegia lui Matei Aga din Brincoveni în Țara Hațegului (1630—1631) . . . . . Über die Flucht des Matei Aga aus Brincoveni ins Hațegland (1630—1631)	223 231
MARIA URSUȚIU,	— Contribuții privind breslele din Hunedoara și Hațeg în secolul al XVII-lea . . . . . Contributions en ce qui concerne les corps de métier de Hunedoara et Hațeg pendant le XVII-ème siècle	233 240
FLORENTINA LILIANA RUSU,	— Fenomene istorico-demografice în Țara Hațegului din evul mediu până la 1900 . . . . . Phénomènes historiques et démographique du Pays de Hațeg du Moyen Âge jusqu'à 1900	241 247

OLIMPIA PALAMARIU,	Monedele de tip Sadagura existente în colecția Muzeului Județean Deva	248
	Les monnaies de type Sadagoura qui existent dans la collection du Musée de Deva	251
DUMITRU ZAHARIA,	Informații despre ținuturile hunedorene în manuscrisele Marsilli de la biblioteca Universității din Bologna	252
	Informazioni riguardanti la regione di Hunedoara nelle manoscritti Marsilli trovatesi da biblioteca dell'Universita di Bologna	259
IOAN OPRIS,	Cartea veche românească, tezaur material și de date istorice	261
	Le vieil livre roumaine — trésor matériel et de données historiques	284
MARIA BASARAB,	— Însemnări manuscrite de pe vechi tipărituri românești, existente în patrimoniul hunedorean, despre legături și legători de carte	285
	Des annotations sur les vieux livres roumains avec la circulations dans le département de Hunedoara, en ce qui concerne le reliure et les relieurs de livres	291
ELENA RODICA COLTA,	Cîteva aspecte ale circulației ivirienelor în județul Hunedoara	292
	Some Aspects of the Circulation of Antim Ivireanu's Printings in the Country of Hunedoara	297
GHELU NEAMȚU,	Destinul cărților despre Horea apărute cu ocazia centenarului răscoalei (1784—1884)	298
	Das Schicksal der Bücher über Horea, die anlässlich der Hundertjahrfeier des Aufstandes erschienen (1784—1884)	305
GHEORGHE NAGHI,	— Un manuscris înedit a lui Ștefan Moldovan privitor la Țara Hațegului la mijlocul secolului al XIX-lea (I)	306
	Un manuscrit inédit de Ștefan Moldovan concernant le Pays de Hațeg au milieu du XIX ^e siècle	308
VASILE IONAȘ,	— Administrația românească a comitatului Zarand între anii 1861—1876 (I)	327
	L'administration roumaine du contre Zarand entre les années 1861—1876 (I)	335
VIORIEL VÂNĂTORU,	— Dreptul de folosire a pădurilor în comitatul Hunedoara în a doua jumătate a secolului al XIX-lea	336
	Documents concernant le droit d'emploi des bois le comitat de Hunedoara pendant la deuxième moitié du XIX ^e -ème siècle	340
IOACHIM LAZĂR,	— Aron Densușianu (1837—1900) promotor al luptei pentru unitate națională a poporului român	342
	Aron Densușianu (1837—1900) le promoteur de la lutte pour l'unité nationale du peuple roumain	353
GHELU NEAMȚU,	— Documente privind mișcarea dacoromână la Deva în 1885 și 1905	354
	Urkunden hinsichtlich der Dakisch — Rumänischen Bewegung von Deva in den Jahren 1885 und 1905	361
RODICA ANDRUȘ,	— Un hunedorean în Legiunea Română din Italia — Ștefan Oțel din Brad	366
	Ștefan Oțel de Brad, le département de Hunedoara, un composant de la Légion Roumaine de l'Italie	373

RODICA ANDRUȘ,	— Din activitatea bibliotecilor înființate de Astra în județul Hunedoara	389
	De l'activités des bibliothèques initiées par Astra dans le département de Hunedoara	396
ANCA GOȚIA,	— Din corespondența folcloristului Ion Pop Reteganul cu Astra	397
	Aus der Korrespondenz des Volkskundlers Ion Pop Reteganul mit dem Verein „Astra“	402
CONSTANTIN IVANEȘ,	— Opțiuni privind dezvoltarea economică a României în primul deceniu interbelic, reflectate în revista „Analele statistice și economice”	403
	Options concernant le développement économique de la Roumanie dans la première décennie de l'entre-deux-guerres reflétées dans la revue „Analele statistice și economice”.	413
LIVIU LAZĂR,	— Antirevizionismul presei hunedorene în deceniul patru al secolului nostru	417
	Antirevisionism in the Hunedorian press in the fourth of our century	424
ANGHEL NISTOR,	— Aspecte din viața social-politică hunedoreană în anul 1940	425
	Aspects de la vie sociale-politique du département de Hunedoara pendant l'année 1940	429
ADELA HERBAN,	— Situația social-economică și politică a maselor muncitoare hunedorene între anii 1944-1947	430
	La situation social-économiques et politique des masses ouvrières de Hunedoara, entre les années 1944-1947	445
TRAIAN UDREA,	— Abolirea monarhiei și proclamarea Republicii — necesitate istorico-politică fundamentală	447
	L'abolition de la monarchie et la proclamation de République — nécessité historique-politique fondamentale	458
STELIAN MÎNDRUȚ,	— Silviu Dragomir despre Alexandru Lapedatu	459
	Silviu Dragomir sur Alexandru Lapedatu	462
MIRCEA HOMORODEAN,	— Toponimele Piele (Piva)	465
	Les toponymes Piele (Piva)	468
MIRCEA VALEA,	— Nume de localități hunedorene referitoare la defrișarea pădurii	469
ANGHEL NISTOR,	— Les nomes de localités de Hunedoara concernant au défrichement du bois	474
MISCELLANEA		
MIHAI ROTEA,	— Locuirea Coțofeni de la Deva, — „Strada Lenin”	475
	L'habitat Coțofeni de Deva, „La Rue Lenin”	479
ADELA PAKI,	— Teracote de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa	480
SORIN COCIȘ,	— Terre-cuites d'Ulpia Traiana Sarmizegetusa	487
EMIL NEMES,	— O teracotă cu Venera descoperită la Ulpia Traiana Sarmizegetusa	488
	Une terre-cuite avec Venera découverte à Ulpia Traiana Sarmizegetusa	490
VICTOR OPRIȘIU,	— Un sprijinitor din Fiume al Astrei	491
	Un protecteur de Fiume de l'Astra	492

STINTELE NATURII

— Sciences naturelles —

CĂLIN FABIAN, MIHAELA FABIAN,	— Abordarea fenomenelor geologice din perspectiva teoriei sistemelor, cu aplicații la teritoriul hunedorean Les phénomènes géologiques abordées de la perspective de la théorie des systèmes avec des applications au territoire de Hunedoara	493 500
MARIN BAICOANA, SILVIA BURNAZ,	— Contribuții la cunoașterea zonei carstice Ponorici-Cioclovina (Munții Șureanu) . . . . . Des contributions à la connaissance de la zone karstique Ponorici-Cioclovina (Les Monts de Șureanu).	501 506
VALER TRUFAȘ, ADRIANA POP-BADDEA,	— Apele subterane din culoarul Streiului . . . . . Ground waters in the corridor of Strei river	507 531
MARCELA BALAZS,	— Moluște din puncte fosilifere hunedorene aflate în colecția Muzeului Județean Hunedoara—Deva . . . . . Des mollusques provenant des zones fossilifères de Hunedoara qui se trouvent dans la collection du Musée de Hunedoara	534 540
HUGEN KESSLER,	— Materiale fosile de păsări de pe teritoriul județului hunedoara . . . . . Des matériaux fossiles des oiseaux sur le territoire du département de Hunedoara	541 542
DAN GRIGORESCU,	— Cel mai vechi mamifer fosil din România . . . . . Le plus vieux mammifère fossile de la Roumanie	543 545
STELIAN RADU,	— Rezultatele cercetărilor privind extinderea în cultura forestieră a arborelui de plută din Amur (Phello-dendron amurense Rupr.) . . . . . Results of researches concerning the extension of Amur Cork Tree (Phellodendron amurense Rupr.) in forestry culture	546 550
HUGEN CERNELEA,	— Implicații ecologice ale activității pastorale în Parcul Național Retezat . . . . . Ecological implications of pastoral activity in the National Park Retezat	551 556
SILVIA BURNAZ,	— Contribuții la cunoașterea faunei de lepidoptere a Platformei Luncanlior (Munții Șureanu) . . . . . Des contributions à la connaissance de la faune des lépidoptères du plateau de Luncani (Les Monts de Șureanu)	557 562
IOAN VALERIU GHIRA,	— Contribuții la cunoașterea herpetofaunei din Retezatul calcaros . . . . . Des contributions à la connaissance de l'herpetofaune du Retezat calcaire	563 566
BOGDAN STUGREN,	— Zoogeografia comparată a herpetofaunei din Carpați și Pirinei . . . . . Comparative Animal Geography of the Herpetofauna of the Carpatian and the Pyrenees	567 570
PETER WEBER,	— Notă preliminară privind cîntecul speciei <i>Emberiza citrinella</i> în Transilvania . . . . . Note préliminaire concernant la chant de l'espèce <i>Emberiza citrinella</i> en Transsilvanie	571 575

BIBLIOGRAFIA volumelor I—XIX (seria istorie) și indicele de autori (Rodica Andruș)	576
BIBLIOGRAFIA volumelor I—XIII (secția științele naturii) și indicele de autori (Silvia Burnaz)	599
SATUL MIHĂILENI (COMUNA BUCUȘ) — STUDIU MONOGRAFIC	
Ioan Andrițoiu	607
Olimpia Palamariu și Ioachim Lazăr	610
Rodica Andruș	638
Adela Herban	655
Maria Basarab	678
Mihai David	690
Marcela Balasz	721
Silvia Burnaz	728
Ioan Valeriu Ghira	737
ABREVIERI BIBLIOGRAFICE — Abreviations bibliographiques	740